

وصف دنیا از منظر امیر المومنین (ع)

ط امیر مؤمنان و قدوه پارسایان در سخنانی که در کتاب گرانسنگ غرّ و دَرّ نقل شده، بیش از سیصد بار با بیان‌های گوناگون چهرهٔ دنیا را ترسیم و آن را تحقیر کرده و در سراسر نهج البلاغه با تعبیرهای ناخوشایند از آن یاد کرده است؛ چنان‌که فرمود: «عبادالله، اوصیکم بالرّفص لهذه الدّنيا التّاركة لكم وان لم تحبّوا ترکها، و المّیّلیة لأجسامکم وان کنتم تحبّون تجدیدها، فإّما متّلكم و متّلتها کسفر سلکوا سبیلًا فکأثمّ قد قطعوه، و أمّوا عتّمًا فکأثمّ قد بلغوه...»{1}؛ ای بندگان خدا! شما را به ترک دنیا سفارش می‌کنم، دنیا شما را رها می‌سازد، گرچه به ترک آن میل نداشته باشید. کالبد‌های شما را کهنه کرده می‌پوساند، اگر چه شما دوست دارید تازه بماند. داستان شما و دنیا همچون داستان مسافرانی است که به راهی می‌روند و گویا راه را به پایان رسانده و نشانه‌ای را منظور خویش قرار داده و به آن رسیده اند... آیا در گذشتن پدران شما عبرت و پندی نیست؟ آیا ندیدید که گذشتگان از شما باز نمی‌گردند؟ آگاه باشید، در هنگام شتاب به انجام کارهای زشت مرگ را به یاد آرید که لذت‌ها و خوشی‌ها را ویران می‌کند، وعیض‌ها را برهم می‌زند و آرزوها را قطع می‌کند{1}، به دنیا نظر کنید، مانند نگاه کردن کسانی که از آن اعراض و دوری جسته اند؛ زیرا به خدا سوگند دنیا به زودی ساکنش را دور می‌کند، و صاحب نعمت، دولت و امنیت را مصیبت زده و اندوهناک می‌سازد. چیزهایی که پشت کرده (همچون جوانی) باز نمی‌گردد و آنچه پس از این خواهد آمد نامعلوم است. خوشی آن به اندوه آمیخته، قوّت، توانایی و جوانی مردان آن به ضعف و ناتوانی و پیری می‌رسد. خدا رحمت کند مردی را که اندیشه کند و عبرت بگیرد و بینا شود که آنچه از دنیا باقی مانده به زودی نابود است و آنچه از آخرت موجود است زوال ناپذیر و همواره بوده است: «أنظروا إلی الدّنيا نظر الزاهدین فیها، الصّادفین عنها، فإّتها و الله عما قلیل تُزیل التّاوی السّاکن... رحم الله امرأً تفکر فاعتبر، و اعتبر فأبصر...»{2} امیر بیان حضرت علی (علیه‌السلام) دنیا را به ماری نرم، خوش خط و خال و زیبا تشبیه می‌کند که در عین حال سمّ آن انسان را از پای درمی‌آورد. آن حضرت برای سلمان (علیه‌السلام) چنین می‌نگارد: «فإّما متّل الدّنيا کمتل الحیّة؛ لئین مسّها، قاتل سمّها، فأعرض عمّا یعجیک فیها، لقلّة ما یصحیک منها...»{3}؛ ای سلمان دنیا مانند مار نرم اندامی است که زهرش کشنده است. بنابراین، دوری گزین از آنچه تو را در دنیا شاد می‌گرداند، برای آن که از کالای آن اندکی (کفنی) با تو همراه می‌ماند، چنان‌که بهره تو نیز از دنیا کم خواهد بود و اندوه‌های آن را از خود دور ساز برای آن که به جدایی از آن و تغییر احوالش باورداری و هر وقت انس و خوی تو به دنیا بیشتر است از آن هراساتر باش....

1 - نهج البلاغه، خطبه 99

2 - نهج البلاغه، خطبه 103

3 - نهج البلاغه، نامه 68

معاد در قرآن، ص 66 - 67 .

سایت اسرا